

Popa Péter

Közgyűlésünk elé

A huszonhét évvel ezelőtt életre hívott Szimfonikus Zenekarok Szövetsége a civil szervezetek mozgásterének folyamatos szűkülése idején éppoly komoly kihívások előtt áll, mint megalakulásakor. A küszöbön álló tisztújító közgyűlésünk során várható személyi változások nyilvánvalóvá teszik, hogy stratégiánkat újra kell fogalmazni, megváltozott mozgásterünk reális felmérésével. A lehetőségeink azonban nem mindig csak a külső tényezőktől függenek, hanem a közös fellépéstől és a kitűzött célokhoz való hű ragaszkodástól is.

Megalakulásunk idején elsődleges célunk volt, hogy Magyarországon megszülethessen egy olyan szabályozó rendszer, amely német mintára kiiktatja a kapcsolati tőke alapján működő támogatásokat. Tizenöt év kellett ahhoz, hogy megszülethessen az Előadó-művészeti Törvény, amely eredeti állapotában sikerrel tudta a realitások mentén meghatározni a hatálya alá tartozó együttesek támogatását, mindaddig, amíg lobbyérdek hatására különböző módosításokkal, lazításokkal pont a törvény lényege ment veszendőbe. Hiába voltak az évadbeszámolók, a számok mögött meghúzódó különböző teljesítmények, az eredmények, a támogatások kísértetiesen kezdtek hasonlítani egymásra, mondván, abból baj nem lehet. Nem így egyes sztárolt együtteseknél, függetlenül attól, hogy jogszerűen működtek-e vagy sem.

A helyzet pedig tovább romlott. A TAO előadó-művészeti területen történő megszüntetése után a közel negyven milliárd forintot ismét „kézből etetéssel” osztogatják. Nem tudhatjuk, hogy milyen szempontrendszer szerint és kik döntenek, van-e jogorvoslati lehetőség, milyen és kik által felállított kategóriák alapján jut egyik zenekarnak több, másiknak kevesebb. A támogatási listákat nézve nem derül ki, hogy számít-e valameilyest a valós művészi érték, a kulturális teljesítmény és az elért művészi rang. Úgy tűnik, hogy csak a kézi vezérlés működtetése a fontos, ahelyett, hogy kiszámítható életpályamodellt hoztak volna létre az előadó-művészek számára. Kocsis Zoltán állítása ma is igaz: „...virágzik a gagyi...” A teljesítményorientáltságához nem köthető finanszírozási gyakorlat újraindította a lobbyversenyeket, vagyis hogy kinek vannak jobb állami, minisztériumi, önkormányzati stb. összeköttetései a pénzszerzéshez. Ennek csak a patinás, hagyományörző zenekarok lehetnek a vesztesei, nyertesei pedig a magas kultúra csillogó csomagolásba bújtatott, értéktelen utánzatával kérkedő playback- és gagyi-lovagok.

És miközben azt halljuk, hogy a zenekultúra stratégiai ágazat, immár három patinás zenekar maradt székház nélkül – De se baj, számukra találták ki a Tézis Programot. Irány az utcai muzsikálás...

Ma is érvényes, amit ezeken az oldalakon öt éve írtam:

„...a magyar zenei élet rákfenéje a koncepció nélküliség, a rendszerszintű gondolkodás hiánya és a kettős mérce. A kettős mérce sehol sem célravezető. Főleg nem akkor, amikor valakik csupán odáig jutnak el a konzekvenciák levonásában, hogy Magyarországon sok a zenekar, de addig már nem, hogy ezek közül hánynak van saját alkalmazottja, (=kiszámítható életpálya) és hány ékeskedik „mások tollával”, vagy mindenhol feltűnő alkalmi kiségitőkkel. Így aztán ma már nem tudjuk a választ, hogy az összes magyar zenekari formáció egy időben színpadra ültetése esetén hány szék maradna üresen...”

Szövetségünk megválasztandó új elnökségének nem csupán a mozgásterünk reális felmérésével kell meghatározni a teendőket. Tisztában kell lenni azzal is, hogy az elnökség nem lehet egyes zenekarok érdekeinek szószólója. Fel kell vállalni, hogy csakis a magyar zenekarok összességének érdekvédelme és az elért eredmények megőrzése lehet egy szakmai szervezet célja. A kérdés csak az, hogy lesznek-e olyanok, akik nyíltan saját zenekaruk érdeke elé fogják helyezni a köz és a szakma érdekét...

Amennyiben szövetségünk a legkisebb hatást is gyakorolni kívánja a döntésekre, a közvélemény formálására, mindenekelőtt tisztában kell lenni saját szakterületünk minden részletével. Használható, összegezhető és értékelhető – vagyis a valóságnak megfelelő – statisztikai adatokra van szükség minden olyan kérdésben, amely a leghalványabb kapcsolattal is rendelkezik szakterületünkkel. Ezek pedig lehetnek zenei szakmai, oktatási, társadalompolitikai, sőt szociológiai adatok is. A beérkezett adatok feldolgozása és értékelése segíthet levonni a tanulságokat, az ebből fakadó következtetések pedig segíthetik a jogalkotókat a szakterületünket érintő döntések meghozatalában.

A Covid-19 járvány alaposan megtépázta a zenekarokat is, hiszen lételemüktől, a nyilvánosságtól fosztotta meg azokat. Természetesen voltak szükségmegoldások, de mindezek nem tudták, nem tudják pótolni a hangversenytermi élő előadásokat.

Ugyancsak nehéz helyzetbe hozták a veszélyhelyzetre hozott rendelkezések a szövetségünket, hiszen tisztújító – egyébként minden esetben nyilvános – közgyűlésünket is el kellett halasztani, szem előtt tartva a személyes jelenlét és az építő vita jelentőségét.

Éppen ezért, rendhagyó módon, elnökségünk beszámolóját ezúton tesszük nyilvánossá, remélve, hogy objektív képet ad a tevékenységünkről.

Ciklusváltás idején okkal merül fel a kérdés, hogy mit kellene szem előtt tartani a következő időszakban, a tagság bizalmát elnyerő tisztségviselőknek?

Mindenekelőtt azt, hogy a civil szféra legfőbb feladata a szemléletalakításon felül indikátorként, jobbító szándékkal azonnal jelezni, ha valami rosszul szabályozott, nem működik megfelelően, vagy érdeksérelem történt, továbbá vigyázni a megteremtett értékekre, és a huszonhét éve felvállalt missziót minden körülmények között tovább folytatni.